

Projekt

z dnia 30 listopada 2023 r.
Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY GMINY PRZYRÓW**

z dnia 16 listopada 2023 r.

**w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie
Przyrów na lata 2023-2025”**

Na podstawie Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2023r., poz. 40 ze zm.), w związku z art. 176 pkt 1 , art. 179 ust.2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej (Dz.U. z 2023r., poz. 1426 ze zm.) Rada Gminy Przyrów, uchwała co następuje:

§ 1. Uchwała się „Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Przyrów na lata 2023-2025” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Przyrów

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do uchwały Nr
Rady Gminy Przyrów
z dnia 16 listopada 2023 r.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE PRZYRÓW na lata 2023 - 2025

I. Wstęp

Niniejszy Program Wspierania Rodziny w Gminie Przyrowie na lata 2023-2025 zwany Programem jest kontynuacją programów wspierania rodziny realizowanych w latach poprzednich. Program powstał w oparciu o ustawę z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ustawa ta nakłada obowiązek na samorząd podejmowanie działań wspierających wobec rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych. Obowiązek, o którym mowa, jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi itd.

Głównym założeniem Programu jest utworzenie spójnego systemu wspierania dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do prawidłowego wypełniania tych funkcji, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci.

Działania z zakresu pomocy rodzinie są realizowane przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przyrowie. W ramach wspierania funkcji opiekuńczych rodziny dziecka w strukturach GOPS działają:

- 1) Asystent rodziny, którego praca polega na aktywnym wspieraniu rodziny, reagowaniu na sygnały wskazujące na powstawanie w rodzinie problemów związanych z prawidłowym funkcjonowaniem, które otrzymuje od pracownika socjalnego, pedagoga szkolnego, policji, pielęgniarki środowiskowej.
- 2) Gminny Zespół Interdyscyplinarny, który zajmuje się problemami przemocy na terenie gminy, skupiający przedstawicieli instytucji działających na rzecz przeciwdziałania temu zjawisku. W dysfunkcyjnych rodzinach występują problemy, które zakłócają ich funkcjonowanie, zaburzają prawidłowy rozwój dziecka i proces wychowawczy. Trudności w rodzinie są w większości spowodowane:

- czynnikami zewnętrznymi takimi jak np.: choroba, niepełnosprawność, niezaradność życiowa, bezrobocie itp:

- czynnikami tkwiącymi w samej rodzinie tj. uzależnienia, przemoc, brak umiejętności opiekuńczo-wychowawczych, zaniedbywanie obowiązków itp. Dzieci dorastające w dysfunkcyjnych rodzinach nabywają nieprawidłowe wzorce funkcjonowania, co odzwierciedla się negatywnie w dorosłym życiu.

Należy podkreślić, że działania na rzecz rodziny, to działania na rzecz całej wspólnoty, a wspierając rodzinę przyczyniamy się do rozwoju i wzmocnienia więzi w całej społeczności. Uwzględnienie możliwości rozwojowych rodziny, jej zdolności do przewyższania braków i pokonywania trudności jest podstawą programów skierowanych na wspieranie i poprawę funkcjonowania rodzin. W rodzinie kształtuje się „kapitał ludzki”, który jest wyznacznikiem tempa rozwoju danej społeczności. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny. Wszelkie działania powinny być prowadzone za zgodą rodziny i z jej aktywnym udziałem.

Opracowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Przyrów na lata 2023-2025 zapewni systemowe w skali gminy podejmowanie działań pomocowych, rozwój oraz szybkość interwencji przy jednoczesnym zapewnieniu dobrego przepływu informacji.

Założeniem Programu jest wspieranie rodziny naturalnej już na etapie, gdy problemy zaczynają występować oraz eliminowanie takich sytuacji kiedy dziecko musi opuścić rodzinę.

II. Podstawy prawne do realizacji programu

Zadania przyjęte do realizacji w ramach Programu są spójne z kierunkami działań przyjętymi w następujących aktach prawnych:

- 1) Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023r. poz. 1426 ze zm.),
- 2) Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2023r.poz.901 ze zm.),
- 3) Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021r. poz. 1249 ze zm.),
- 4) Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023r. poz. 165 ze zm.),
- 5) Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023r. poz. 1939) ,
- 6) Ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2023r. poz. 390) ,
- 7) Ustawa z dnia 7 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (Dz.U. z 2023r. poz. 1993),

8) Ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2023r.poz. 40 ze zm.).

II. Diagnoza środowiska lokalnego

Według stanu na dzień 31 grudnia 2022r. Gminę Przyrów zamieszkiwało 3 620 osób(pobyt stały). Tabela Nr 1 przedstawia podstawowe wskaźniki demograficzne.

Tabela . Podstawowe wskaźniki demograficzne dotyczące Gminy Przyrów

Lp.	Wskaźnik	Gmina Przyrów 2022r.
1.	Ludność (w tys.)	3 620
2.	Liczba osób do 18 roku życia	641
3.	Liczba osób w wieku produkcyjnym (19-65 lat)	2 154
4.	Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (66 i więcej lat)	825

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych przekazywanych przez Gminę.

2. Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Problemy związane z nadużywaniem lub uzależnieniem od alkoholu uwidaczniają się w informacjach uzyskanych ze sprawozdania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która w 2022r. odbyła 7 posiedzeń. W sprawie skierowania na leczenie odwykowe osób nadużywających alkohol, do rozpatrzenia przez Komisję wpłynęły 7 wnioski, złożone przez członków rodzin, Policję, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej czy prokuraturę. Kierowano na terapię indywidualną do Punktu Konsultacyjnego działającego przy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Przyrowie oraz na indywidualne i grupowe konsultacje do zamiejscowego Ośrodka Terapii Uzależnień w Częstochowie.

3. Dane Komendy Policji w Koniecpolu

Z danych Komendy Powiatowej Policji dotyczących stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie Gminy Przyrów, wynika, że w 2022r. najbardziej uciążliwymi zdarzeniami mającymi wpływ na poczucie bezpieczeństwa były: bójki i awantury rodzinne pod wpływem alkoholu. W związku z przemocą w rodzinie wszczęto procedurę Niebieskiej Karty w 5 przypadkach. Powyższe dane potwierdzają poważny problem alkoholowy wśród mieszkańców gminy, który z kolei wpływa na dysfunkcjonalność rodzin i problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej wobec dzieci.

4. Pomoc społeczna w gminie

Pomoc społeczna, zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej „jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby, i możliwości”.

Pomoc społeczną organizują organy administracji rządowej i samorządowej, współpracując w tym zakresie na zasadzie partnerstwa z organizacjami społecznymi, pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym osób i rodzin poprzez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia oraz ich integracji ze środowiskiem.

Zwiększająca się liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale, pozbawionych zasiłku, niskie wynagrodzenia oraz duża liczba osób utrzymujących się z rent i emerytur znacznie wpływa na zmniejszenie poziomu zamożności mieszkańców gminy. Powyższe problemy powodują, że osoby korzystające z pomocy społecznej to osoby bezrobotne, samotne, niepełnosprawne, niewydolne wychowawczo, bez źródeł utrzymania lub utrzymujące się z pracy dorywczej, zasiłków rodzinnych i dodatków do zasiłków rodzinnych, a więc świadczeń nie dających gwarancji utrzymania rodziny lub osoby samotnej.

Sytuacja ta zmusiła do wprowadzenia nowych uregulowań prawnych dotyczących pomocy rodzinie w postaci ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz zmiany ustawy o pomocy społecznej, wprowadzając zmianę sposobu i zakresu pomocy społecznej.

Zadania pomocy społecznej w gminie wiejskiej Przyrów realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej współpracując w tym zakresie z samorządem.

4.1. Charakterystyka grup objętych pomocą społeczną

Pomocą społeczną w Gminie Przyrów w 2022 roku objęto 96 rodzin, gdzie liczba osób w rodzinach wyniosła 211. W roku 2021 pomocą objęto 113 rodzin, a liczba osób w tych rodzinach wyniosła 251.

Największą grupę osób, którym w 2021 oraz 2022 roku udzielono pomocy stanowią rodziny jednoosobowe (osoby samotne). Następnie rodziny czteroosobowe i dwuosobowe oraz pięcioosobowe i trzyosobowe. Szczegółowe dane ilustruje tabela nr 2.

Tabela 2. Rodziny objęte pomocą społeczną

**Rodziny objęte pomocą
(liczba osób w rodzinie)
2021**

2022

**Liczba rodzin
Liczba osób w rodzinie
Liczba rodzin
Liczba osób w rodzinie**

1

58

58

52

52

2

14

28

9

18

3

11

33

9

27

4

18

72

16

64

5

12

60

10

50

6 i więcej

0

0

0

0

Ogółem:

113

251

96

211

Źródło: GOPS sprawozdania roczne MPiPS
2021 i 2022 rok

**Rodziny objęte pomocą
(liczba osób w rodzinie)**

2021

2022

**Liczba
rodzin**

**Liczba
osób w
rodzinie**

**Liczba
rodzin**

**Liczba
osób w
rodzinie**

1

58

58

52

52

2

14

28

9

18

3	11	33	9	27
4	18	72	16	64
5	12	60	10	50
6 i więcej	0	0	0	0
Ogółem:	113	251	96	211

4.2. Formy pomocy świadczone dla rodzin przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Na podstawie art. 36 ustawy o pomocy społecznej świadczenia pomocy społecznej dzielimy na świadczenia pieniężne i niepieniężne. Formy pomocy oraz rodzaj realizowanych świadczeń w roku 2021 i 2022 przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wskazują niżej przedstawione tabele.

Tabela 3. Świadczenia pieniężne pomocy społecznej

ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE	2021		2022	
	Liczba osób	Świadczenie w tyś zł	Liczba osób	Świadczenie w tyś zł
Zasiłek Stały	21	129 737	27	138 231
Zasiłek okresowy	20	19 241	21	19 210
Zasiłek celowy	88	68 987	57	43 400
Zasiłek specjalny celowy	15	11 150	7	3 600
Ogółem:	144	229 115	112	204 441

Źródło: GOPS sprawozdania roczne MPiPS za 2021 i 2022 rok.

W 2021 roku liczba pobierających zasiłek stały wyniosła 21 osób, zasiłek okresowy 20, zasiłek celowy 88, zasiłek specjalny celowy 15, co ogółem dało liczbę 144 osób. W 2022 roku liczba osób otrzymująca świadczenia pieniężne w porównaniu z poprzednim rokiem spadła i wynosiła odpowiednio: zasiłek stały - 27 osób, 21- zasiłek okresowy, 57 osoby – zasiłek celowy, 7 osób korzystało z pomocy w formie zasiłku celowego specjalnego, a ogólna liczba wyniosła 112 osoby.

Ze świadczeń pomocy niepieniężnej w postaci posiłków, schronienia, usług opiekuńczych, pracy socjalnej czy poradnictwa specjalistycznego w 2021 roku skorzystało ogółem 165 osób, a w roku 2022 – 159 osoby. Z formy pomocy niepieniężnej skorzystała ze świadczeń w postaci pracy socjalnej i poradnictwa specjalistycznego (odpowiednio 71 w 2021r. i 70 w 2022r.). Drugą formą świadczeń niepieniężnych to posiłki. W 2021 roku 64 osób, a w 2022 roku 62 osób objętych tą formą pomocy.

Szczegółowe dane dotyczące udzielonych świadczeń niepieniężnych pomocy społecznej przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Świadczenia niepieniężne pomocy społecznej

ŚWIADCZENIA NIEPIENIĘŻNE	2021		2022	
	Liczba osób	Świadczenie w tys zł	Liczba osób	Świadczenie w tys zł
Posiłki	64	36 210	62	45 583
Interwencja kryzysowa/niebieskie karty	12	-	5	-
Schronienie	1	9 490	2	15 890
Usługi opiekuńcze	17	24 672	18	39 794
Domy pomocy społecznej	1	29 132	2	39 037
Praca socjalna, poradnictwo specjalistyczne	71	-	70	-
Ogółem:	165	99 504	159	140 304

Źródło: GOPS sprawozdania roczne MPiPS 2021 i 2022 rok.

Najczęściej występującym powodem przyznania pomocy socjalnej w Gminie Przyrów w latach 2021-2022 według danych zawartych w tabeli poniżej (Tabela 6) jest bezrobocie, niepełnosprawność i długotrwała lub ciężka choroba i niskie dochody (ubóstwo). Z tego powodu w roku 2021 zostało objętych pomocą 165 rodzin, a w 2022 roku 136 rodzin. Kolejne powody to bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych. Najmniejsza liczba powodów przyznania pomocy socjalnej na terenie Gminy Przyrów to trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego oraz bezdomność i zdarzenia losowe.

Tabela 6. Powody przyznania pomocy socjalnej

Powody przyznania pomocy	2021		2022	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	28	54	20	28
Bezdomność	0	0	0	0
Bezrobocie	57	151	38	102
Niepełnosprawność	32	41	30	39
Długotrwała lub ciężka choroba	48	82	48	87
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach	20	75	29	115

niepełnych i wielodzietnych Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0	0	0	0
Alkoholizm lub narkomania	11	24	7	20
Rodziny niepełne i wielodzietne	14	53	13	54
Zdarzenia losowe	0	0	0	0
Przemoc w rodzinie	0	0	0	0

Źródło: GOPS sprawozdania roczne MPiPS 2017 i 2018 rok.

W związku z tym, iż bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego zwłaszcza w rodzinach niepełnych i wielodzietnych znalazła się na 5 miejscu wśród przyczyn przyznawania pomocy zachodzi uzasadniona potrzeba podejmowania działań zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

V. Cel główny programu

Tworzenie warunków sprzyjających wspieraniu rodziny i jej prawidłowego funkcjonowania.

VI. Cele szczegółowe

Cel 1. Praca z rodziną

- 1) konsultacje i poradnictwo specjalistyczne
- 2) pomoc prawna
- 3) współpraca z instytucjami, organami i organizacjami działającymi na rzecz rodzin,
- 4) pomoc asystenta rodzinom przeżywającym trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Cel 2. Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka oraz w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej

- 1) rozwój i działalność placówek wsparcia dziennego o charakterze opiekuńczym, w tym kół zainteresowań, świetlic, klubów i ognisk wychowawczych, o charakterze specjalistycznym oraz pracy podwórkowej,
- 2) pomoc rodzin wspierających (w razie potrzeby),
- 3) udzielanie wsparcia rodzinie i dzieciom przez asystenta rodziny i pracowników socjalnych,
- 4) edukacja rodzin.

Cel 3. Bezpieczeństwo dziecka i rodziny

- 1) finansowanie funkcjonowania rodzin wspierających (w razie potrzeby)
- 2) finansowanie kosztów szkoleń rodzin wspierających (w razie potrzeby) i asystenta rodziny
- 3) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym,
- 4) organizowanie spotkań mających na celu wymianę doświadczeń, integrację i edukację,
- 5) wczesna interwencja w rodzinach zagrożonych dysfunkcjami.

VII. Analiza SWOT

Silne strony

- Podejmowanie działań z obszaru finansowego wsparcia dla rodziny
- Poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym
- Wykształcona kadra pomocy społecznej i pozostałych osób świadczących pomoc rodzinom
- Systematycznie pozyskiwane dodatkowe fundusze na realizację zadań z zakresu pomocy rodzinie
- Aktywna współpraca instytucji działających na rzecz rodziny
- Funkcjonowanie zespołu interdyscyplinarnego.

Możliwości

- Upowszechnianie działań na rzecz dziecka i rodziny w środowisku domowym
- Regulacje prawne bardziej przyjazne rodzinie
- Możliwości współpracy z organizacjami
- Możliwość pozyskiwania środków zewnętrznych
- Ustanawianie rodzin wspierających
- Wzrost świadomości i zaangażowania lokalnej społeczności w działania na rzecz dziecka i rodziny
- Pedagogizacja rodziców

Słabe strony

- Brak specjalistycznych szkoleń lub kwalifikacji do pracy z rodziną w kryzysie
- Brak punktu interwencji kryzysowej
- Niski poziom motywacji podopiecznych GOPS do zmian
- Niskie wykształcenie osób korzystających z pomocy GOPS i brak chęci podniesienia kwalifikacji
- Apatia i bierność osób długotrwale bezrobotnych
- Występowanie zjawiska wyuczonej bezradności.

Zagrożenia

- Długotrwałe bezrobocie jako zjawisko narastające
- Wykluczenie społeczne osób i rodzin w związku z postępującą biedą i narastającym zjawiskiem „dziedziczenia” jej
- Coraz bardziej skomplikowane problemy rodzin,
- Większa skala zjawisk niepożądanych,
- Brak stabilnej i jasnej sytuacji formalnej i prawnej w zakresie pozyskiwania środków pozabudżetowych
- Zaniedbywanie obowiązków

opiekuńczo-wychowawczych przez rodziców.

VIII. Spodziewane rezultaty

1. Poprawa funkcjonowania rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i ograniczenie liczby dzieci umieszczanych w placówkach.
2. Poprawa sytuacji dziecka w rodzinie.
3. Poprawa stanu bezpieczeństwa rodziny i dziecka.

IX. Adresaci programu

Rodziny niewydolne wychowawczo oraz przeżywające trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci

X. Termin realizacji programu

Program realizowany będzie w latach 2023 – 2025

XI. Źródła finansowania

1. Środki pochodzące z budżetu Państwa
2. Środki własne gminy
3. Europejski Fundusz Społeczny
4. Inne fundusze

XII. Realizatorzy programu

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przyrowie
2. Urząd Gminy Przyrów

XIII. Partnerzy programu

1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Przyrowie
2. Placówki szkolne na terenie Gminy Przyrów
3. Komenda Policji w Konięcpolu
4. Prokuratura Powiatowa w Myszkowie
5. Sąd Rejonowy w Myszkowie
6. Gminne Centrum Kultury i Sportu w Przyrowie
7. Organizacje pozarządowe z terenu Gminy Przyrów

XIV. Bibliografia i materiały statystyczne

1. S. Kawula, J. Brągiel, A.W. Janke, *Pedagogika rodziny. Obszary i panorama problematyki*, Toruń 1999,
2. Dane Urzędu Gminy w Przyrowie,
3. Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Przyrowie,
4. Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
5. Dane Komendy Policji w Konięcpolu

Sporządziła:

I. K